

Литинская О.Ю., Паленга В.И.

Национальный университет «Львовская политехника»

КОНЦЕПТ «ГНЕВ» В ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЯХ

Аннотация

В статье представлен обзор основных лингвистических и психологических интерпретаций концепта «гнев». Определены главные парадигмы и теоретические подходы к решению научных и интерпретационных проблем. Проводится сравнение концепций по отдельным аспектам. Предлагаются варианты дальнейшего развития темы. Устанавливается междисциплинарный потенциал лингвистических исследований концепта «гнев».

Ключевые слова: концепт, психолингвистическая теория, обзор литературы, языковые константы, теория языка.

Litinska O.Yu., Palenka V.I.

National University «Lviv Polytechnic»

CONCEPT «ANGER» IN LINGUISTIC AND PSYCHOLOGICAL RESEARCH

Summary

The article presents an review of the main linguistic and psychological interpretations of the "anger" concept. Determine the main paradigms and the theoretical approaches to solving scientific and interpretative problems. Main concepts are compared in the specific aspects. Suggested options for the further development of the topic. The interdisciplinary potential of the linguistic research of the concept of "anger" is established.

Keywords: concept, psycholinguistic theory, literature review, language constants, theory of language.

УДК 811.111'42

КОМПОНЕНТИ МОДЕЛЮВАННЯ «КАРДІОЦЕНТРИК» ЯК ТИПУ «ЕМОТИВНОГО-Я» ІДЕНТИЧНОСТІ АНГЛОМОВНОГО ДИТЯЧОГО ПОЕТА

Пікалова А.О.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-37>

У статті пропонується схема моделювання «емотивного-Я» ідентичності такого англomовного дитячого поета, як Кенн Несбітт (Kenn Nesbitt) на засадах встановлення конгруентності когнітивних, афективних і поведінкових компонентів. Пропонована схема охоплює такі складові: візуальні / аудіальні події, досвід, знання, цілі, мотиви тощо → емоції, почуття, переживання → поведінкова реакція (поетична діяльність) як відповідь на емоції. Визнання «кордоцентризму» як емоційності, сентиментальності, чутливості, любові дозволяє диверсифікувати «кардіоцентрик» як тип «емотивного-Я» ідентичності дитячого поета, оскільки мова йде більше про сферу емоційного, аніж ментального. Домінування емоційності, чутливості, гумору і любові актуалізує «кардіоцентрик» як тип «емотивного-Я» ідентичності такого англomовного дитячого поета, як Кенн Несбітт. Виокремлений тип у поетичному мовленні репрезентований емоційністю та експресивністю поетичного мовлення автора, вербалізацією «м'якого» гумору.

Ключові слова: ідентичність, дитячий поет, «емотивне-Я», когнітивний компонент, афективний компонент, поведінковий компонент, емоційність, кордоцентризм, «кардіоцентрик».

Постановка проблеми. Дитяча поезія – це ритм, звуки, рими і, навіть, деяка музичність, – все те, що приносить насолоду малечі, оскільки вони відчують ритм, милуються звуками і римами. Дитяча поезія наповнює серця малят теплом і добротою, ознайомлює з навколишнім світом, сприяє соціальній адаптації та формуванню емоційної стійкості, допомагає пізнавати себе та інших у світі, вчить будувати взаємовідносини. Дитяча поезія має все необхідне для навчання

мові. Дитяча поезія – це уява, емоції та інтелект, що моделюються одночасно і дозволяють дітям ніби торкнутися, відчути, спробувати, почути і побачити світ, відхиляючись більше при цьому від раціонального у сферу емоційного, тобто пізнати радість і захоплення від поетичного слова.

Дитяча поезія являється «грунтом для розвитку пізнавального процесу, духовного і соціального становлення особистості; закладає основи для формування певних знань, понять і уявлень, ес-

тетичних і моральних якостей; сприяє становленню мовної компетенції дитини. Дитячі поетичні тексти націлені на почуттєву сферу адресата, на особливості сприйняття, пізнання й емоцій реципієнта... Загалом поетичні тексти, що призначені для дітей, сприяють формуванню... емоційної стійкості» [8, с. 42].

Відсутність достатнього досвіду, знань і низький рівень емоційної компетентності у дитини зумовлює майстерне використання автором лінгвістичних засобів у власних поезіях, що сприяє формуванню емоційної сфери та пізнавального досвіду малят. Тобто майстерність, обдарованість і талановитість автора, що актуалізується у створенні поетичних текстів для дітей, запускає одночасно у дію почуття, уяву, слова та думки дітей.

У світлі зазначеного увагу привертає емоційність, душевність і сердечність ідентичності дитячого поета, те що у вітчизняному науковому знанні визначають як кордоцентризм [2; 6; 16].

Акцентування зв'язку ментального з емоційним у дослідженнях ідентичності обумовлюють актуальність проблеми вивчення принципу емотивного конструювання ідентичності дитячого поета.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дитяча поезія втілює в собі «поняття ритму, повторів, алітерації, фонем» [28, с. 203] (тут і надалі переклад іншомовних джерел наш. – А.О. Пікалова). «Вірші для дітей – це одна з ранніх форм художньої комунікації і первинний канал отримання дитиною інформації про складний устрій світу» [7, с. 12]. Значна частина емоційного досвіду дитини формується у дитинстві. «Поміж нас мільйони істот, які люблять вірші, насолоджуються ними, не можуть обійтися без них. Це діти, особливо маленькі... Вірші для них – норма людського мовлення, природне вираження їх почуттів і думок» [15, с. 356]. Своєрідність дитячої поезії полягає у тому, що вона має справу зі свідомістю, що лише формується, та націлена на читача, який перебуває у стані духовного становлення. Поміж головних рис дитячої поезії варто виокремити інформаційну та емоційну насиченість, захопливість форм, цікавість змісту, специфічне поєднання дидактичного та художнього компонентів [11, с. 20].

Поети, як творчі особистості, мають здатність ідентифікувати себе з іншими особистостями, змінюючи ролі, що породжує процес ідентифікації автора з твореним ним образами. Ця особливість засвідчує притаманний для митців слова високий рівень емпатії й емоційної експресивності. Те саме стосується й ідентифікації дитячого поета, тобто здатності ідентифікувати себе з дитиною, що неминує веде до встановлення конгруентності когнітивних, афективних і поведінкових компонентів складових-Я [1, с. 30], зокрема «емотивного-Я» автора.

«Я-концепція» виявляється фундаментальним компонентом структури особистості і конструюється в процесі інтеракції суб'єкта з оточуючим соціальним середовищем. При цьому наявність попереднього досвіду – це причина того, що умови середовища самі по собі не визначають поведінку суб'єкта і внутрішні стимули, що йдуть безпосередньо від індивіда [12, с. 169].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У нашій роботі розуміємо ідентичність дитячого поета як результат самовизначення відповідно до справи, якою займається людина. Процес ідентифікації проявляється в «усвідомленні себе поетом, що творить для дітей; ототожненні або диференціації себе з справою та дітьми; в когнітивних, афективних і поведінкових компонентах «Я-концепції». На таких підставах окреслюється генезис, детермінація та репрезентація ідентичності дитячого поета [10, с. 57].

Внутрішні стимули і попередній досвід стимулюють генезис ідентичності дитячого поета, знаходячись при цьому у тісній взаємодії з культурно-соціальним середовищем, де творить автор. Ідентичність дитячого поета детермінується творчою діяльністю, продуктами якої виявляються дитячі вірші. Ідентичність репрезентується за допомогою мовленнєвої активності через «Образ Я», в якому наявні когнітивні, афективні і поведінкові складові. На цих засадах засноване моделювання «емотивного-Я» ідентичності дитячого поета.

Мета статті. Мета пропонованої роботи полягає у встановленні конгруентності когнітивних, афективних і поведінкових компонентів у процесі конструювання «емотивного-Я» ідентичності такого англосовієцького дитячого поета, як Кенн Несбітт (Kenn Nesbitt); виявленні шляхів актуалізації «кардіоцентрику» як одного з типів «емотивного-Я» ідентичності в дитячих поетичних текстах автора.

Виклад основного матеріалу. Когнітивний компонент «емотивного-Я» ідентичності дитячого поета охоплює складові (знання, переконання, мотиви, уявлення, відношення до себе і до дітей), що формують способи емотивної інтерпретації дійсності, репрезентованої у дитячому поетичному дискурсі. Афективний компонент окреслює емоційно-оцінне відношення до знань і переконань, до себе і до дітей, при цьому означаючи характерні риси особистості автора. Поведінковий (діяльнісний) компонент актуалізує відповідну реакцію, що постає як стимул для цілеспрямованого емоційного впливу на об'єкт дитячого поетичного дискурсу – дитину. Поведінковий компонент репрезентується в авторському поетичному мовленні, створюючи певний образ «емотивного-Я» поета.

Будь-яка зовнішня подія по відношенню до виконавця (візуальний / слуховий досвід) або будь-яка подія всередині самооцінки (пізнавальний досвід – думки, почуття), може викликати емоційну подію. Відповідь на емоційну подію залежить від перцептивних, емоційних, пізнавальних і культурних факторів. Візуальний / слуховий досвід викликає певне почуття, почуття призводить до думки, остання стимулює настрій, який спричинює певну поведінку, та, в свою чергу, знову пробуджує почуття, породжує думки, зумовлює дії, навіює настрої тощо. Ці причинно-наслідкові зв'язки дозволяють репрезентувати «модель емоційних подій та їх сприйняття, що охоплює три етапи: 1. концептуальний етап (передача гештальтів із пам'яті); 2. етап формулювання (оформлення понять); 3. етап вираження (передача понять, оформлених у повідомлення / висловлювання у відповідності до мовних особливостей)» [20, с. 71].

У нашій роботі послуговуємося пропонованою моделлю для виокремлення компонентів «емотивного-Я» ідентичності дитячого поета, які схематично зобразимо таким чином: С (cognition) = візуальні / аудіальні події, досвід, знання, цілі, мотиви тощо → Е (emotion) = емоції, почуття, переживання → А (activity) = поведінкова реакція (поетична діяльність) як відповідь на емоції [10, с. 58].

Для обґрунтування висунутої позиції пропонуємо репрезентацію «емотивного-Я» ідентичності такого американського дитячого поета, як Кенн Несбітт (Kenn Nesbitt).

На своєму сайті (<http://www.poetry4kids.com>) у коментарях (About This Poem) до вірша "The Games in My Room. A Funny Videogame Poem for Kids" [24, с. 26] Кенн Несбітт пише: "I've noticed two things about video games. The first is that most kids like them a LOT. The second is that kids usually buy new video games without ever getting rid of the old ones, so they tend to pile up. I know kids who own dozens and dozens of video games. The trouble is that some kids aren't very good at organizing their video game collection, so the games wind up just about everywhere; under the bed, behind the dresser, on a bookshelf, or just in the middle of the bedroom floor. I decided to write a poem about a kid who had so many video games that he could never find the one he wanted to play because of all the clutter. I hope you enjoy it." [23].

С = візуальний досвід (те, що спостерігав Кенн Несбітт у власному житті: по-перше, багато дітей люблять відеоігри, по-друге, діти зазвичай, купуючи нові відеоігри, не позбавляються старих, а це призводить до скупчення відеоігор. Поет знає дітей, які мають величезну кількість відеоігор) → Е = емоції і почуття, що викликані спостереженнями Кенна Несбітта, стимулюють його думки (на думку автора, біда у тому, що деякі діти не приводять до ладу свою колекцію, що призводить до хаотичності та безладу), тим самим провадять у дію поетичну творчість митця → А = поведінкова реакція (Кенн Несбітт вирішив написати вірш про дитину, яка має багато ігор, що знаходяться в безладі у кімнаті), результатом якої постає поетична діяльність, що продукується у вірш "The Games in My Room. A Funny Videogame Poem for Kids". До того ж поет, висловлює надію, що вірш сподобається дітям "I hope you enjoy it". У цих сподіваннях простежується цілеспрямованість створення позитивних авторських настанов з метою викликати бажану емоційну реакцію у маленького читача. Варто зазначити, що уява поета спрацьовує як емотивний квант, що репрезентує його мотивоване відношення до почуттів, що викликані отриманим візуальним та пізнавальним досвідом.

У тестовому просторі вірша про хлопця, який має велику кількість ігор, автор використовує 23 назви ігор (*Tetris, Terraria, Minecraft, Doom, one about somebody raiding a tomb, one with invaders from space, the Legend of Zelda, Street Fighter IV, Splatoon, Nintendogs, Ms. Pac Man, Sonic the Hedgehog, Dragon Ball Z, Mario Party, Madden, FIFA 15, Kidz Sports, Kirby, Kingdom Hearts II, Jurassic Park, Jeopardy, Just Dance Wii U, Pokemon*), при цьому автор для двох ігор використовує не назви, а їх опис, акцентуючи на тому, що дитина навіть не пам'ятає назви всіх ігор, які має. Застосування прислівника *more* підкреслює, що перелічені ігри –

це не вся та їх кількість, що наявна у хлопця, а їх набагато більше). Ігри знаходяться у повному безладі по всій кімнаті хлопця ("The video games that/ I keep in my room"). Вербалізація конструцій *all over* (двічі), *all around*, *around every which way* та єднального сполучника сурядності *and* (для поєднання назв ігор використано 13 разів) підсилює ефект того факту, що ігор дійсно дуже багато і вони всюди ("They're up on the dresser/ and down on the floor; ... are scattered all over the place; They're littered and strewn all around; There's .../ all over my desk and the ground; They're under my bed/ in a battered old box; They're tossed in the closet/ with Legos and blocks; They're stuffed in a drawer/ with my undies and socks; They're thrown around every which way."). Тому жодного разу хлопець не міг знайти ту гру, якою він хотів погратися: "It's kind a problem./ It's sort of a shame./ It's clearly my fault./ No one else is to blame./ The game I can't locate/ is always the same.../ it's the one that I'm wanting to play."). Саме визнання дитиною своєї провини, що вербалізується за допомогою лексем *a shame, my fault, to blame*, засвідчує наявність кардіоцентризму ідентичності поета.

У вітчизняному мовознавстві послуговуються терміном «кордоцентризм», що сягає своїм корінням «філософії серця» Григорія Сковороди, який вбачав джерелом усього життя – людське серце і думки, які воно породжує [5, с. 45]. «Сердечність» як властивість української філософської думки окреслена у творчості мислителя П. Юркевича, який розглядав «серце» як символ внутрішнього світу людських переживань. Філософ стверджував, що розум – вершина, а серце – коріння духовного життя [13, с. 293–298]. Термін «кордоцентризм» обґрунтовує Є. Маланюк. [6, с. 77]. «Кордоцентризм (від лат. cor, cordes): cor – 1) серце; 2) душа, дух; почуття, настрої, мужність; corde – 1) сердечно; 2) від усього серця, усім серцем; 3) розум; розсудливість, розважливість; 4) характер, натура» [4, с. 261]. С. Ярмусь зазначає, що «кордоцентричність – це феномен екзистенціальний, бо він є основою самого буття (екзистенції) українця» [16, с. 403]. Я.С. Гнатюк ґрунтовно досліджує український кордоцентризм як українське філософське вчення про серце [2].

Отже, дослідники української ментальності, одностайно підтверджують її емоційно-почуттєвий характер, кордоцентричність. Кордоцентричний компонент ментальності українців – це певного роду екзистенція, що являється основою буття, частиною природної сутності української нації. Кордоцентризм узгоджується з світобаченням, світосприйняттям, світорозумінням, способом поведінки і культурними цінностями українського народу.

«Кордоцентризм» розуміють як основа ментальності українського народу, що репрезентується в емоційності, ліризмі, сентиментальності, чуйності, чутливості, любові до всього живого.

«Притаманний українцям кордоцентризм свідчить про високий ступінь емоційності, експресивності, з одного боку, а з другого, – про потяг мовних особистостей до критичної оцінки подій довкілля, бажання бачити його кращим, зокрема й висміюючи недоліки за допомогою вербалізації гумору, моделювання мовної гри» [3, с. 55].

«Основа людської моделі відображена у протиставленні *тіла* (як матеріального компонента)

душі, серцю як морально-емоційному ядру людини, тому сфера ірраціонального, такого, що не контролюється розумом, переважає, простежується кардіоцентризм» [9, с. 15].

Щодо зарубіжних розвідок, то термін «кардіоцентризм» (від грец. *kardia* – серце) завдячує своїм походженням теорії Аристотеля, відповідно до якої душа визначалася як форма живого тіла. «Серце» за Аристотелем – це не лише центральний орган, це принцип життя [17].

«Кардіоцентризм» аналізують з філософських позицій сходо (Китай, Корея, Японія). Відповідно до китайської філософської традиції, серце не лише керує тілом, воно розглядається як центральна здатність пізнання, як фізіологічний центр тіла, що пов'язаний з емоціями [30]. Корейські філософські вчення розглядають інтелектуальну й емоційну діяльність як таку, що локалізується всередині і навколо серця [29].

Потрачання «серця» відповідно до корейських та японських філософських традицій має три різноманітних значення, які приблизно відповідають англійській концепції «серця»: 1) фактичний орган тіла; 2) багатозначна концепція, що охоплює частину тіла, а також психологічні здібності людини; 3) психологічні та розумові здібності у взаємодії. Ці значення виокремлюються і в японському науковому знанні. Кардіоцентризм розкриває «як серце (настрій) пов'язане з ментальною стороною людського життя, емоціями і волевиявленням» [21].

Напрацювання щодо філософського розуміння «кардіоцентризму» надає змогу урахувати взаємодію емоційного і ментального у сучасних лінгвістичних дослідженнях, обґрунтувати взаємодію емоційної та інтелектуальної сторін людської діяльності у наукових розвідках [19, с. 4; 18, с. 26].

Очевидним стає, що поміж типів «емотивного-Я» ідентичності дитячого поета логічним буде виокремлення «кардіоцентрик» як одного з типів, оскільки мова йде більше про сферу емоційного, аніж ментального. Кардіоцентризм зреалізовується як почуття людяності, любові та поваги до оточуючих, щирості, доброзичливості, чуйності, вдячності, що розкривають душевність і сердечність ідентичності англійського дитячого поета. У нашій роботі послуговуємося терміном «кардіоцентризм», оскільки «кордоцентризм» – це термін, що трактується як основа саме української ментальності, де ключове слово «українська». Хоча зрозуміло, що ці терміни мають спільну деривацію.

Чудовим прикладом емоційності, що засвідчує диверсифікацію «кардіоцентрик» як типу «емотивного-Я» ідентичності дитячого поета Кенна Несбіта виявляється вірш “Joe the Emoji. A Funny Emoji Poem for Kids” [24, с. 16]. Автор зазначає, що «текстування – це весело, і це це веселіше, коли ви робите це з емоджі / емодзі (*emojis*), ті маленькі картинки, які ви можете використовувати замість слів, щоб виразити ідеї чи емоції. Я використовую емоджі весь час, коли я відправляю текстові повідомлення, тому що я думаю, що це робить їх більш цікавим, ніж просто, звичним і нудним текстом» [23]. Тут варто зазначити, що автор використовує поняття «емоджі / емодзі (*emoji*)» (від япон. ідеограма або смайл, що використовується в електронних повідо-

мленнях), а не «емотикон (*emoticon*)» (скорочена форма від «*emotion icon*» – зображення виразу обличчя з використанням символів). Пізнавальний досвід (C – cognition) використовувати «емоджі» у написанні текстових повідомлень запускає у дію бажання спробувати створити вірш з «емоджі» (E – emotion): «Але чи знаєте ви, що можете також писати вірші з емоджі? Я теж не знав, поки не спробував це» [23]. А (activity) виявляється створення поетичного тексту “Joe the Emoji. A Funny Emoji Poem for Kids” як відповідь на емоції радості та почуття зацікавленості у створенні поезії з використанням «емоджі»: «Оскільки існує велика кількість емоджі – це різні варіанти «обличчя з посмішкою (*smiley face*)», я вирішив, що дам персонажу ім'я та покажу його різноманітні емоції» [23]. Репрезентація «кардіоцентрика» в поетичному мовленні актуалізується на графічному рівні за допомогою різноманітних «емоджі» та на лексичному за допомогою вербалізації лексем, що називають і описують емоції та почуття («емоджі» → лексема: “*smile*” → *glad*, “*pout*” → *angry*, “*frown*” → *sad*, “*tongue*” → *silly*, “*wink*” → *I like you or blow you a kiss*, “*sleep*” → *tired*, “*cry*” → *afraid*, “*you like me*” → *don't think I'm rude*).

Іншим прикладом репрезентації типу «кардіоцентрик» є вірш “Today I Wrote this Poem” [25, с. 4], в якому демонструється почуття вдячності і захоплення учня по відношенню до вчителя, що репрезентується вигуком *wow* на лексичному рівні, окличною структурою – на синтаксичному, і чотирма знаками плюс – на графічному рівні: “*I put it on my teacher's desk/ and, wow, she made a fuss./ She handed back my poem/ with an A++++!*”.

Вірш “Peter Passed a Note Today. A Funny School Poem for Kids” [26] засвідчує почуття людяності у вчителя до дітей, любові та поваги учнів до вчителя: “*The teacher heard us laughing/ and she saw what Sean was holding./ She walked across the room/ and took the note he was unfolding./ We thought we'd get in trouble,/ but she gave it back to Sean/ and smiled because it read,/ "The teacher's awesome. Pass it on."*”.

Наступний приклад засвідчує почуття любові, що безумовно зреалізовує емоційну сферу людини: “*I'm feeling sick./ My face is red./ I'm dazed and dizzy/ in my head./ I think I need to/ stay in bed/ at least about a week./ I don't know what/ to do or say./ I'd never ever/ felt this way,/ until today/ when Anna-Kay/ kissed me on the cheek.*” (“Love Sick”) [24, с. 52].

Ще одним прикладом прояву любові дорослих до дітей, важливості родинних цінностей слугує вірш Кенна Несбіта “Nicknames. A Funny Family Poem for Kids” [27]. У поетичному тексті вербалізовані спочатку лексичні одиниці на позначення членів родини – жінок, (*aunt, grandma, sister, baby* – у цьому контексті має значення «крихітка, дівчинка»), потім чоловіків (*uncle, grandma, brother*), а також людей, які являються найближчим оточенням дитини (*teacher, friends*), у поєднанні з присвійним займенником *my*, що ще більше акцентує на значущості родини для дитини. Поміж зменшувальних імен, якими називають хлопця на ім'я *Fred*, вербалізовані такі: *Elizabeth, Liz, Lisa, Wiz, Betty, Beth, Dizzy Liz, Lizard Breath, Betsy, Bess*, що засвідчує пестливе відношення до дитини у родині.

Або інший приклад прояву любові репрезентований у вірші "My Mom's Spaghetti. A Funny Food Poem for Kids" [23], де вербалізовані лексеми на позначення почуттєвої сфери: "I don't like to hurt my mom's feelings./ I said that I loved it. (I lied.)".

Щирі родинні відносини – показники переваги ірраціонального (емоційного) над раціональним (ментальним) – маніфестуються в поетичних текстах автора, що репрезентують ідентичність дитячого поета, зокрема «емотивне-Я». Так, наприклад у вірші "My Family's Fond of Gadgets" [23] поет прагне довести, що сучасні технології (gadgets, technology, radio, TV, smartphone, touchscreen-tablet) забирають багато часу, не залишаючи часу на спілкування. А родина для кожної людини – це цінність, значення якої варто розуміти з дитинства: "The power went out recently./ That day was like no other./ Our screens went blank and, strange but true,/ we talked to one another." Кардіоцентризм як певна ідея «серця і душі» або «сердечність і душевність» корелює із здатністю відчувати та любити, зокрема любов до родини репрезентовано у дитячих поетичних текстах Кенна Несбітта.

Однією з особливостей дитячих поетичних текстів автора є їх сповненість «м'яким» гумором. Так, наприклад, у вірші "I Love Me. A Funny Love Poem for Kids" [27] почуття любові вербалізовано за допомогою гумору. Дитина запросила себе на побачення (I took myself out on a date), до ресторану та кіно (I took me to a restaurant/ and then a movie show) набравшись сміливості попросила взяти себе за руку (I asked to hold my hand) та спробувала навіть обійняти себе (I put my arm around me) і поцілувати (I tried to steal a kiss). На побаченні з собою дитина робила собі компліменти (I whispered sweetly in my ear/ of happiness and bliss) і дякувала за чудове побачення (Then afterwards I walked me home/ and since I'm so polite/ I thanked me for a perfect date/ and wished myself goodnight). Але, зрозуміло ж, що дитина сама не може запросити себе зайти і залишатися зовні (There's just one little problem/ and it kind of hurts my pride./ Myself would not invite me in/ so now I'm locked outside!). Як відомо, гумор викликає сміх, що як прояв почуттів, асоціюється з щирістю, чесністю, людяністю і відкритістю. Зазначене являється ще одним доказом

репрезентації кардіоцентризму, як домінування емоційності, чутливості, гумору і любові. Тобто існування такого типу «емотивного-Я» ідентичності дитячого поета, як «кардіоцентрик» отримує право на визнання.

І. Франко визнавав, що для дітей повинні бути такі твори, «котрі образують розум, ублагороднюють чувство, будять рівночасно ум і дух і становлять таким способом здоровий корм душі» [14, с. 571]. З цих позицій дитячі поетичні тексти Кенна Несбітта стимулюють не лише ментальні процеси, але виявляються тією рушійною силою, що активізують сердечність і душевність.

Висновки і пропозиції. Встановлення конгруентності когнітивних, афективних і поведінкових компонентів «емотивного-Я» ідентичності дитячого поета можливе за наявності у поета здатності ідентифікувати себе з дитиною, що, у свою чергу, являється підставою для визначення генезису, детермінації та репрезентації ідентичності дитячого поета. На основі попереднього досвіду, під впливом внутрішніх стимулів, у взаємодії з культурно-соціальним середовищем, в якому творить митець, породжується ідентичність дитячого поета. Поетична творчість детермінує ідентичність автора, що репрезентується продуктами мовленнєвої діяльності – дитячими поетичними текстами. Фактори, що формують способи емотивної інтерпретації дійсності (знання, переконання, мотиви, уявлення, відношення до себе і до дітей), актуалізують когнітивний компонент «емотивного-Я» ідентичності дитячого поета. Емоційно-оцінне відношення до знань і переконань, до себе і до дітей конститує афективний компонент, тоді як поведінковий репрезентує відповідну реакцію в поетичному мовленні. На цих засадах конструється «емотивне-Я» ідентичності дитячого поета, що схематично уявляється таким чином: С = візуальні / аудіальні події, досвід, знання, цілі, мотиви тощо; Е = емоції, відчуття, переживання; А = поведінкова реакція (поетична діяльність). Визнання «кордоцентризму» як емоційності, сентиментальності, чутливості, любові дозволяє диверсифікувати «кардіоцентрик» як тип «емотивного-Я» ідентичності такого дитячого поета, як Кенн Несбітт, що репрезентований емоційністю та експресивністю поетичного мовлення автора, вербалізацією гумору.

Список літератури:

1. Бернс Р. Развитие «Я-концепции» и воспитание ; пер. с англ. / общ. ред. В.Я. Пилиповский. – Москва: Прогресс, 1986. – 420 с.
2. Гнатюк Я.С. Український кордоцентризм у конфлікті міфологій та інтерпретацій : монографія / Ярослав Гнатюк. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010. – 184 с.
3. Космеда Т.А. Актуальні процеси мовлення чи «мовний смак» української сучасності / Т.А. Космеда // Мовознавство. – 2014. – № 2. – С. 44-55.
4. Латинско-русский словарь: около 50000 слов / состав. И.Х. Дворецкий. – 3-е изд., испр. – Москва: «Русский язык», 1986. – 843 с.
5. Лебеденко А.А. Философия сердца прошлого для будущего // Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія: Філософія. Культурологія. Політологія. Соціологія. – 2012. – Т. 24(65). – № 4. – С. 42-49.
6. Маланюк Э. Нотатники (1936-19368). – К.: Темпора, 2008. – 240 с.
7. Павлова Т.А. Лингвокультурологические характеристики коммуникативного пространства в детской поэзии (на материале английских и русских стихов для детей) : автореф. дис. ... канд. филол. наук. : 10.02.19 / Т.А. Павлова. – Калининград, 2011 – 25 с.
8. Пікалова А.О. Актуалізація мовностилістичних особливостей англomовних дитячих поетичних текстів відповідно до вікової категоризації / А.О. Пікалова // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : «Філологія. Соціальні комунікації». – 2018. – Том 29(68). – № 1. – С. 42-47.

9. Пікалова А.О. Вербалізація концепту ЛЮДИНА в поетичних текстах Михайла Стельмаха : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10. 02. 01 / Пікалова Анна Олександрівна ; Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків, 2009. – 20 с.
10. Пікалова А.О. Принцип емотивного конструювання ідентичності англомовного дитячого поета / А.О. Пікалова // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : «Філологія. Соціальні комунікації». – 2018. – Том 29(68). – № 2. – С. 56-60.
11. Пікалова А.О. Специфіка змістовного простору англомовного дитячого поетичного дискурсу в проекції на лінгвістичні особливості / А.О. Пікалова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки. – 2018. – № 7(321) жовтень. – С. 18-32.
12. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека / К.Р. Роджерс. – Москва: Издательская группа «Прогресс», «Универс», 1994. – 480 с.
13. Українська педагогіка в персоналіях : у 2 кн. : навч. посібник / за ред. О.В. Сухомлинської. – К.: Либідь, 2005. – Кн. 1. – 624 с.
14. Франко І.Я. Жінка-мати. Лектура для дітей / І.Я. Франко // Франко І.Я. Додаткові томи до зібрання творів у 50-и томах. – К.: Наукова думка, 2008. – Т. 53. – С. 569-572.
15. Чуковский К.И. От двух до пяти / К.И. Чуковский. – Москва: КДУ, 2005. – 400 с.
16. Ярмус С. Кордоцентризм – підстава української духовності й філософії / С. Ярмус // Науковий конгрес у 1000-ліття Хрещення Русі-України у співпраці з Українським Вільним Університетом : зб. праць ювілейного конгресу. – Мюнхен, 1988-1989. – С. 402-417.
17. Crivellato E. Soul, mind, brain: Greek philosophy and the birth of neuroscience / Enrico Crivellato, Domenico Ribatti // Brain Research Bulletin. – 2007. – 71. – P. 327-336.
18. Foolen A. The expressive function of language: Towards a cognitive semantic approach / A. Foolen // The Language of Emotions. Conceptualization, Expression, and Theoretical Foundation. – Amsterdam/Philadelphia, 1997. – P. 15-32.
19. Goleman D. Emotional Intelligence. Why it can matter more than IQ / D. Goleman. – New York; London: Bantam Books, 2005. – 384 p.
20. Manuel J. Extensionalist Semantics, Cognitive Linguistics and Emotion Expressions / José Manuel, Martín Morillas. – Anglogermanica Online. – 2001-2002. – № 1. – P. 69-76. – Available at: <https://www.anglogermanica.uv.es>.
21. Niemeier S. What's in a heart? – Culture-specific concepts of emotionality and rationality / Susanne Niemeier [online]. – Available at: https://www.researchgate.net/scientific-contributions/2052595976_Susanne_Niemeier.
22. Nesbitt Kenn. About the Author [online]. Available at: <https://www.poetry4kids.com/biographies/about-kenn-nesbitt/#MyPoetry>.
23. Nesbitt Kenn. Poetry. More, More, More Funny Poems [online]. Available at: <https://www.poetry4kids.com/poems>.
24. Nesbitt Kenn. My Cat Knows Karate: Funny Poems for Kids / Kenn Nesbitt. – Washington: Purple Room Publishing, 2018. – 132 p.
25. Nesbitt Kenn. My Hippo Has the Hiccups: And Other Poems I Totally Made Up (A Poetry Speaks Experience) / Kenn Nesbitt. – Naperville, Illinois: Sourcebooks Jabberwocky, 2009. – 176 p.
26. Nesbitt Kenn. Revenge of the Lunch Ladies: The Hilarious Book of School Poetry Paperback / Kenn Nesbitt. – New York: Running Press Adult, 2007. – 80 p.
27. Nesbitt Kenn. The Aliens Have Landed at Our School! / Kenn Nesbitt. – New York: Running Press Adult, 2006. – 96 p.
28. Stange Terrence V. Poetry Proves to be Positive in the Primary Grades / Terrence V. Stange, Susan L. Wyant // Reading Horizons. A Journal of Literacy and Language Arts : [Ed. Allison L. Baer]. – Dorothy J. McGinnis Reading Center & Clinic Western Michigan University. – Kalamazoo, Michigan, April / May, 2008. – Volume 48, Number 3. – P. 201-214.
29. Yoon Kyung Joo. The Korean conceptualization of heart: An indige-nous perspective / Joo Kyung Yoon // Farzad Sharifian, René Dirven, Ning Yu and Susanne Niemeier (eds.). Culture, Body, and Language: Conceptualizations of Internal Body Organs across Cultures and Languages. – Berlin: Mouton de Gruyter, 2008. – P. 213-243.
30. Yu Ning. The Chinese heart as the central faculty of cognition / Ning Yu // Farzad Sharifian, René Dirven, Ning Yu and Susanne Niemeier (eds.). Culture, Body, and Language: Conceptualizations of Internal Body Organs across Cultures and Languages. – Berlin: Mouton de Gruyter, 2008. – P. 133-170.

Пікалова А.О.

Коммунальное заведение «Харьковская гуманитарно-педагогическая академия»
Харьковского областного совета

КОМПОНЕНТЫ МОДЕЛИРОВАНИЯ «КАРДИОЦЕНТРИК» КАК ТИПА «ЭМОТИВНОГО-Я» ИДЕНТИЧНОСТИ АНГЛОЯЗЫЧНОГО ДЕТСКОГО ПОЭТА

Аннотация

В статье предлагается схема моделирования «эмотивного-Я» идентичности такого англоязычного детского поэта, как Кенн Несбитт (Kenn Nesbitt) на основе установления конгруэнтности когнитивных, аффективных и поведенческих компонентов. Предлагаемая схема охватывает следующие составляющие: визуальные / аудиальные события, опыт, знания, цели, мотивы → эмоции, чувства, переживания → поведенческая реакция (поэтическая деятельность) как ответ на эмоции. Признание «кордоцентризма» как эмоциональности, сентиментальности, чувствительности, любви позволяет выделить «кардиоцентрик» как тип «эмотивного-Я» идентичности детского поэта, поскольку речь идет больше о сфере эмоционального, чем ментального. Доминирование эмоциональности, чувствительности, юмора и любви актуализирует «кардиоцентрик» как тип «эмотивного-Я» идентичности детского поэта. «Кардиоцентрик» в поэтической речи представлен эмоциональностью и экспрессивностью поэтической речи автора, вербализацией юмора. **Ключевые слова:** идентичность, детский поэт, «эмотивное-Я», когнитивный компонент, аффективный компонент, поведенческий компонент, эмоциональность, кордоцентризм, «кардиоцентрик».

Pikalova A.O.

Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy» Kharkiv Regional Council

THE MODELING COMPONENTS OF “CARDIOCENTRIC” AS A TYPE OF “EMOTIVE-I” OF THE IDENTITY OF THE ENGLISH-LANGUAGE CHILDREN’S POET

Summary

The article deals with a model of "emotive-I" of the identity of the English-language children's poet, such as Kenn Nesbitt, on the basis of establishing the congruence of cognitive, affective and behavioural components. The proposed scheme covers the following components: visual / audio events, experience, knowledge, aims, motives → emotions, feelings → behavioural reaction (poetic activity) as a response to emotions. Recognition of "cardiocentrism" as emotionality, sentimentality, sensitivity, and love provides the opportunity to diversify "cardiocentric" as a type of "emotive-I" of the identity of the children's poet, since it is more about the sphere of emotional rather than mental. The domination of emotionality, sensitivity, humour and love highlights "cardiocentric" as a type of "emotive-I" of the identity of the children's poet. The differentiated type in the poetic speech is represented by the emotionality and expressiveness of the author's poetry, the verbalization of humour.

Keywords: identity, children's poet, "emotive-I", cognitive component, affective component, behavioural component, emotionality, cardiocentrism, "cardiocentric".

УДК 811.161.2'253'255.4

КУЛІНАРНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ

Чернова Ю.В., Гаращенко Т.С.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-38>

Стаття присвячена гастрономічному дискурсу, а в особливості кулінарній термінології. Визначено актуальність даної теми відносно перекладознавства з огляду на те, що переклад кулінарних книг, телепрограм, меню та назв страв все частіше стає предметом роботи перекладача. У статті проаналізовано проблеми перекладу кулінарної термінології українською мовою, враховуючи культурну сторону вихідного тексту. З метою адаптування перекладу до рідної культури перекладачами використовуються дві протилежні стратегії форенізації та доместикації. Оскільки більшість гастрономічних лексем мають іншомовне походження, у статі розглянуто такі способи перекладу як транслітерація, транскрибування та експлікація. **Ключові слова:** кулінарна термінологія, гастрономічний дискурс, запозичення, перекладацькі прийоми, культурна адаптація.

Постановка проблеми. Їжа є невід’ємною частиною нашого життя, а національні страви відображають культуру країни так само, як і її мова, одяг, традиції та інші аспекти. Із покоління в покоління в кожному народі передавалися кулінарні традиції, завдяки яким нам відомо, чим відрізняється французька кухня від азійської, американська від мексиканської. Проте зараз кулінарія вийшла на новий рівень і слугує у своєму роді мистецтвом. Відбувається певним чином змішання культур, наприклад, Америка запозичує кулінарні техніки та поняття з французької кухні. Окрім того, на телеекранах все частіше з’являються програми кулінарної тематики, типу «МастерШеф», «Кращий кухар Америки», «Пекарська кухня» та ін., де неодмінно присутні усі найновіші гастрономічні тенденції. Тема цієї статті «Кулінарна термінологія та проблеми її перекладу» є актуальною з того погляду, що нові кулінарні запозичення викликають труднощі під час перекладу. Сам перекладач повинен бути знайомий з гастрономічною

культурою не тільки своєї країни, а й кулінарією країни мови перекладу. Він має бути обізнаним з лексичними, граматичними та іншими особливостями написання кулінарних лексичних одиниць.

Аналіз останніх досліджень. Рецепти, телепрограми, кулінарні блоги та тому подібне є частиною гастрономічного (або глоттонічного) дискурсу, і мають на увазі те, що всі комунікативні ситуації пов’язані з обробкою, приготуванням та споживанням їжі. Учасниками цього дискурсу можуть бути кухарі, офіціанти та навіть глядачі або читачі кулінарних статей. Гастрономічний дискурс поділяється на різні жанри, типу рецепти, тексти меню, гастрономічна реклама, тематичні телепрограми тощо. Саме вони є об’єктом роботи перекладача, та містять лексичні поняття, що викликають труднощі під час перекладу. Дослідженню гастрономічного дискурсу та області кулінарних рецептів присвячені роботи Л.Г. Єрмакової, А.В. Олянича, П.П. Буркової, М.А. Кантурової, Г.С. Москалюк та ін.